

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Kaposvári Campus

Rippl-Rónai Művészeti Intézet

Fotográfia mesterképzési szak

A fotografikus megfigyelés módszertana

Belső konzulens: Szatmári Gergely DLA habil.
egyetemi docens

**Belső konzulens
intézete/tanszéke:** Rippl-Rónai
Művészeti Intézet,
Média Tanszék

Készítette: Kiss Richárd

Kaposvári Campus

2024

A fotografikus megfigyelés módszertana
Kiss Richárd

Fotográfia mesterszak, nappali tagozat
Rippl-Rónai Művészeti Intézet, Média Tanszék

Belső témavezető: Szatmári Gergely DLA habil.,
egyetemi docens, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem,
Rippl-Rónai Művészeti Intézet, Média Tanszék

A fotografikus megfigyelés módszertana című diplomadolgozatomban a fotográfia, mint a képi ábrázolás egyik legmeghatározóbb módszerét vizsgáltam, amely tanulmány során különböző fiziológiai, filozófiai, szociológiai és pszichológiai aspektusok irányából elemeztem az emberi észlelés, azon belül is a látás és a fényképészet kapcsolatát.

A dolgozatom fő kérdése, hogy milyen hatással van a fotográfia médiuma az emberi megfigyelés folyamatára. Az ennek megválaszolása érdekében elvégzett kutatás során kiemelt figyelmet fordítottam arra, hogy részletesen elemezzem, miként befolyásolja a fotográfia az emberi észlelésről folytatott mindenkori diskurzust; valamint, hogy milyen formában jelenik meg ebben a folyamatban, és milyen pozíciót foglal el benne a fotografiai megfigyelő. Ennek vonatkozásában érintettem a fotografikus megfigyelés lehetséges fotóművészeti interpretációit, továbbá a vizuális megfigyelés alkalmazásait bizonyos tudományterületeken: olyanokon, mint a földi vagy űrben megtalálható csillagászati obszervatóriumok, katonai és kereskedelmi műholdak és egyéb, a fényképet, mint a feltérképezést eszközt alkalmazó tudományos programokat.

A diplomadolgozat irodalmi áttekintésében ismerttettem és elemeztem a kapcsolódó egyetemes szakirodalom legfontosabb területeit, amely során Robert Sekuler és Randolph Blake *Észlelés*, Jonathan Crary *A megfigyelő módszerei: látás és modernitás a 19. Században* és Friedrich Kittler *Optikai médiumok* című könyvei szolgáltatták dolgozatom alappilléreit. Ezeket, a széles körű irodalmi műveket egészítettem ki, az általam vizsgált speciális aspektusok szempontjából nélkülözhetetlen tudományos folyóiratok cikkeivel, valamint elméleti értekezésekkel, többek között James Elkins *Pictures of the Body: Affect of Logic*, Maurice Merleau-Ponty *A szem és a szellem*, Paul Virilio *War and Cinema: The Logistic of Perception*, Gordon Lynn Walls *The Vertebrate Eye and its Adaptive Radiation* és Tánzos Zsolt *A látás alapfolyamatairól. A fiziológiai és pszichológiai optika néhány kérdése* című munkáival.

A vizsgálatom során arra a következtetésre jutottam, hogy legyen szó az emberi látás időbeli, térbeli vagy szenzitívítási korlátozottságáról, a fotográfia médiuma szinte minden esetben új vizsgálati felületet kínál ezen terület számára. A korábbi reprezentációs formákon túlmutatva, a fotográfia elhozta az emberi vizuális megfigyelés kiterjesztett változatát, amely során egy páratlanul gyors, pontos és könnyen dekódolható médium született meg. Megjelenésével nem csak a reprezentáció új formája alakult ki, hanem olyan új vizuális kommunikációs csatornák és szokások létrejöttét is indukálta, amelyek tovább mélyítették történelmi jelentőségét.

A fotográfia eszközének köszönhetően az emberi észlelő teljesen új pozícióból vált képessé vizsgálni az őt körülvevő külvilágot, sőt akár önmagát is. Mi több, a fényképészet tudományos alkalmazása nem csak a megfigyelő egyén számára tudott egy új perspektívát adni, hanem a teljes emberi társadalomra is hatással volt és van a mai napig. Véleményem szerint tehát kijelenthető, hogy a fotográfia médiuma minden korábbi vizuális reprezentációs módnál nagyobb mértékben változtatta meg az emberi megfigyelő lehetőségeit. Megjelenésével nem csak egy új reprezentációs forma született meg, hanem létrejött az emberi megfigyelés kiterjesztett változata, a technológiai látás.

A fotografikus megfigyelés ezen elméleti revíziója után sort kerítettem a diplomadolgozat másodlagos feladatának elvégzésére, nevezetesen saját művészeti munkásságom elméleti alapjainak pontosítására, továbbá alkotói munkáim pozicionálására a mindenkori művészeti diskurzusban. Ennek érdekében a lehetséges művészeti értelmezési aspektusokat és felületeket mind – legnagyobb példaképem – Csörgő Attila képzőművész, mind saját munkáim tekintetében megvizsgáltam, amely párhuzamos elemzési struktúra során kibontakozó analógiáknak köszönhetően egy merőben új és jól definiált képet kaptam saját alkotói praxisomról és annak folyamatairól.

Kutatásom végeredményeként sikerült saját művészeti tevékenységemre egy sokkal távolabbi perspektívából is rátekintést nyernem, amely folyamat során számomra korábban meg nem világított összefüggéseket ismerhettem fel. Mindezek következtében - a saját alkotói praxisom tekintetében – fontos elméleti megközelítéseket tudtam ismereteim közé beemelni, amelyek nagyban hozzájárultak a mestermunkám konceptuális háttérének kidolgozásában.